

31. helluntain jälkeinen viikko, maanantai

Päivän epistola

(Hepr. 11: 17 – 23, 27 – 31)

”Veljet, usko sai Abrahamin tuomaan Iisakin uhriksi, kun hänet pantiin koetteelle. Hän oli valmis uhraamaan ainoan poikansa, vaikka oli saanut lupaukset, vaikka hänelle oli sanottu: ”Iisakin jälkeläisiä sanotaan sinun lapsiksesi.” Hän päätteli, että Jumala kykenee jopa herättämään kuolleen, ja niin hän sai poikansa takaisin, ylösnousemuksen ennusmerkkinä. Uskon tähden, tulevaisuus mielessään, antoi Iisak siunauksensa Jaakobille ja Eesaulle. Uskon tähden siunasi kuoleva Jaakob Joosefin kummankin pojan ja rukoili sauvaansa vasten kumartuneena. Uskon tähden puhui Joosef loppunsa lähetessä siitä, että Israelin kansa kerran lähtee Egyptistä, ja määräsi, mitä hänen luilleen oli tehtävä. Usko sai Mooseksen vanhemmat pitämään poikaansa piilossa kolme kuukautta. Lapsi oli heidän silmissään ihmeen kaunis, eivätkä he pelänneet kuninkaan määräystä. Uskonsa tähden Mooses lähti Egyptistä kuninkaan vihaa pelkäämättä ja pysyi lujana, kuten pysyy se joka ikään kuin näkee Näkymättömän. Koska hän uskoi, hän pani toimeen pääsiäisen vieton ja veren sivelyn, ettei esikoisten surmaaja koskisi israelilaisten lapsiin. Uskon voimalla israelilaiset kulkivat Punaisenmeren yli kuin kuivaa maata pitkin, mutta samaa yrittäessään egyptiläiset hukkuivat. Uskon voimasta sortuivat Jerikon muurit, kun niiden ympäri oli kuljettu seitsemän päivää. Koska portto Rahab uskoi, hän välttyi kuolemasta yhdessä niskottelijoiden kanssa, sillä hän oli ottanut tiedustelijat ystävinä vastaan.”

Tekstimme jatkuu viime perjantain tekstistä tuoden esille uusia Vanhan testamentin uskon sankareita. Abrahamin uskosta viimeisenä esimerkkinä kirjoittaja tuo tapauksen, jolloin Abraham Jumalan määräyksestä oli valmis uhraamaan poikansa Iisakin (1. Moos. 22: 1 – 19). Joissakin tapauksissa usko edellyttää siis myös uhria. Abrahamilla oli orjatar Hagarista poika Ismael. Jumala kuitenkin sanoi Abrahamille: ”vain Iisakin jälkeläisiä sanotaan sinun lapsiksesi (1. Moos. 21: 12). Uhraamisen toteuttaminen olisi merkinnyt, ettei Abrahamilla olisi jälkeläisiä. Abrahamilta edellytettiin lujaa uskoa. Abrahamin pojan Iisakin vapautus kuolemasta ymmärrettiin varhaisessa kirkossa Jeesuksen ylösnousemuksen ennusmerkkinä.

Iisak siunasi poikansa, koska hän luotti Jumalaan (1. Moos. 27: 27 – 29). Vastaavasti Jaakob (Israel) siunasi Joosefin pojat (1. Moos. 48: 15 – 16, 20). Joosefin usko Jumalaan näkyy hänen ennustuksestaan, että kansa lähtee Egyptistä luvattuun maahan (1. Moos 50: 24 – 25). Kirkko näkee Jaakobin elämässä kaksi kohtaa, jossa hän tuo etukäteen esille Ristin. Ensimmäinen on, kun ”Israel

(Jaakob) polvistui vuoteelleen ja rukoili kasvot pääanalusta vasten” (1. Moos. 47: 31) ja toinen, kun Israel siunasi Efraimin ja Manassen asettamalla ”kätensä ristikkäin” (1. Moos.48: 14).

Seuraavaksi kirjoittaja esittelee uskon sankarina Mooseksen. Hänen vanhempiansa usko pelasti Mooseksen jo tämän ollessa vauva. Tekstimme ”hyppäsi yli” jakeet 24 – 26. Sieltä on huomioitava jakeen 26 teksti: ”Hän näet piti Kristuksen osaksi tulevaa häväistystä suurempana rikkautena kuin koko Egyptin aarteita, sillä hä kiinnitti katseensa tulevaan palkintoon.” Kun tähän tekstiin lisätään mainita, että Mooses ”pysyi lujana, kuten pysyy se, joka ikään kuin näkee Näkymättömän”, voimme päätellä, että Mooses oli edeltä nähnyt Kristuksen ja Hänen suorittamansa pelastusteon. Mooseksesta tiedämme, että hän näki Jumalan ”kasvoista kasvoihin” (2. Moos. 33: 11; 4. Moos. 12: 8; 5. Moos. 34: 10; Siir. 45: 5). Mooseksen usko pelastaa Israelin kansan ensin esikoislasten kuolemalta ja sitten Egyptin orjuudesta ja johdattaa kansan Punaisenmeren yli (2. Moos. 2: 2; 12: 7, 13; 14: 28 – 29). Hän myös ”perusti” ensimmäisen pääsiäisen juhlan vieton (2. Moos. 12: 1 – 28).

Jerikon valtauksen kirjoittaja ymmärtää olevan uskon seurausta (Joos. 6: 20). Harvinaisempi tapaus uskon sankareista on prostituoitu Rahab, joka ”välttyi kuolemasta”, ”sillä hän oli ottanut tiedustelijat ystävinä vastaan” (Joos. 6: 22 – 25).

Päivän evankeliumi

(Mark. 9: 42 – 10: 1)

”Herra sanoi: ”Jos joku johdattaa lankeemukseen yhdenkin näistä vähäisistä, jotka uskovat minuun, hänelle olisi parempi, että hänet heitettäisiin mereen myllynkivi kaulassa. Jos kätesi viettelee sinua, hakkaa se pois, onhan parempi, että käsipuolena pääset sisälle elämään, kuin että molemmat kädet tallella joudut helvettiin, sammumattomaan tuleen, missä ”mato ei kuole eikä tuli sammu”. Jos jalkasi viettelee sinua, hakkaa se pois. Onhan parempi, että jalkapuolena pääset sisälle elämään, kuin että sinut molemmat jalat tallella heitetään helvettiin, missä ”mato ei kuole eikä tuli sammu”. Ja jos silmäsi viettelee sinua, heitä se pois. Onhan parempi, että silmäpuolena pääset sisälle Jumalan valtakuntaan, kuin että sinut molemmat silmät tallella heitetään helvettiin, missä ”mato ei kuole eikä tuli sammu”. ”Jokainen tullaan suolaamaan tulella. Suola on tarpeellista. Mutta jos se menettää suolaisuutensa, millä te sen suolaatte? Olkoon teissä suola itsessänne ja eläkää sovussa toinen toisenne kanssa.” Jeesus lähti sieltä ja tuli Jordanin itäpuolta kulkien Juudean alueelle. Hänen kanssaan kulki nytkin suuri joukko ihmisiä, ja tapansa mukaan hän opetti heitä.”

Matteuksella on samaa tekstiä (Matt. 18: 6 – 9; 5: 29 – 30; 5: 13), samoin Luukkaalla (17: 1 – 2; 14: 34 – 35).

Lankeemus tarkoittaa synnin tekemistä, vähäinen seurakunnan jäsentä. ”Yhdenkin näistä vähäisistä, jotka uskovat minuun” tarkoittaa seurakunnan jäsentä, kristittyä.

Teksti näyttää siirtyvän toisen ihmisen lankeemukseen johdattamisesta ihmisen omiin synteihin. Näin ei kuitenkaan välttämättä ole asian laita. Tekstimme opetus noudattaa samaa kaavaa, siinä luetellaan kolme ihmisen elintä, käsi, jalka, silmä, joka johdattaa ihmisen syntiin. Ensimmäisessä ja toisessa kohdassa puhutaan elämästä, sillä tarkoitetaan elämää Jumalan yhteydessä. Kolmannessa kohdassa sama asia ilmaistaan selvemmin, elämä tarkoittaa Jumalan valtakuntaa. On parempi päästä ilman näitä jäseniä Jumalan valtakuntaan kuin joutua niiden kanssa helvettiin.

Tässä yhteydessä nämä ruumiinosat on ymmärrettävä toisella tavoin. Kreikkalais-roomalaisessa maailmassa yhteiskuntaa usein verrattiin ihmisruumiiseen. Yhteiskunta koostui erilaisista ihmisistä, niin kuin ruumis koostuu eri ruumiinosista. Nähtävästi kyse oli yksittäisten, väärin toimivien seurakunnan jäsenten, erottamisesta seurakunnan yhteydestä. Teksti ei siis ole suunnattu yksilölle, vaan yhteisölle. Tällöin käsi, jalka tai silmä voi viitata kaikkein lähimpiin sukulaisiin tai ystäviin. He eivät saa johdattaa ihmistä pois Jumalan yhteydestä.

Toinen huomio tekstistä on se, että tuon ajan opetuskeino oli jonkin asian ylikorostaminen. Opetusta ei aina pitänyt ymmärtää kirjaimellisesti. Tietyn mielihalun ”poisleikkaaminen” voi tuoda pelastuksen. Tekstiä ei pidä ymmärtää kirjaimellisesti siten, että jokin elin leikataan ihmisestä pois vaan kyse on kielikuvasta.

Helvetti oli maantieteellinen paikka. Ge Hinnom tai Ben-Hinnom (Hinnomin laakso tai Hinnomin pojan laakso) oli Jerusalemin kaatopaikka, ja myös epäjumala Molokin palvelemisen paikka, jossa uhrattiin lapsia (2. Kun. 23: 10, Jer. 7: 31; 19: 5 – 6). Se antoi nimen myöhäisjuutalaisuuden ikuisen rangaistuksen paikalle (1. Enok. 27: 2; 4. Esra 7: 36). ”Missä mato ei kuole eikä tuli sammu” on lainaus profeetta Jesajalta (Jes. 66: 24) ja se kuvaa Jumalasta luopuneiden ruumiin kohtaloa. Tämä teksti löytyy kolme kertaa tämänpäiväisestä tekstistä. Todennäköisesti se on alun perin ollut vain yhden kerran, jakeessa 48, ja jakeissa 44 ja 46 se on toistettu.

”Jokainen tullaan suolaamaan tulella” on ongelmallinen kohta. Sitä on tulkittu hyvin eri tavoin. Jotkut viittaavat Paavalin kirjeeseen korintilaisille (1. Kor. 3: 12 – 15), missä Paavali toteaa, että tuomiopäivänä meidän tekemme koetellaan tulella. Jotkut viittaavat siihen, että Vanhan testamentin uhrien yhteydessä on käytetty suolaa (3. Moos. 2: 13), jossa todetaan, että ”suola on Jumalan liiton merkki”, se siis muistuttaa liitosta. Jotkut viittaavat siihen, että suolan tehtävänä on suojata (nyt vääriltä asioilta). Jeesus nimitti opetuslapsiaan ”maan suolaksi” (Matt. 5: 13), heidän on ”maustettava maailma” eli opetettava sille Kristuksesta. Suolan tehtävä on säilyttää jotain, nyt kyse on oikeasta kristillisestä opista. Osa ymmärtää tulen puhdistavana asiana (olisiko kysymys katumuksesta?). Sen on arvioitu olevan myös oikeaa elämäntapaa tai ihmisen kärsimistä Kristuksen kanssa. Historiallisesti helvetin tuli on tarkoittanut jätteen polttamista tai se on ollut Molok -nimisen epäjumalan uhreihin liittyvä asia. Tämä kohta ei viittaa ikuiseen kidutukseen tai rangaistukseen.

Suola ei voi menettää suolaisuuttaan, mutta se voi turmeltua, pilaantua. Suola tässä yhteydessä merkitsee jotain sellaista, mikä tekee kristitystä kristityn.